
Výzkumné záměry

Digitální knihovna – produkce, ochrana a zpřístupnění digitálních dokumentů

1999–2003

Poskytovatel: Ministerstvo kultury ČR

Hlavní řešitel: Adolf Knoll

URL: <http://digit.nkp.cz>

Výzkumný záměr významně přispěl k udržení a rozvoji digitálního zpřístupnění vzácných fondů českých institucí. Byl stabilizován a inovován celý cyklus výroby, strukturování, archivace a zpřístupnění digitálních dokumentů. Byl proveden výzkum nových datových formátů za účelem jejich implementace do programu a přechod na platformu XML pro několik typů dokumentů vč. návrhu, zpracování a nasazení příslušných DTD. Byly zahájeny práce na strukturaci historického textu na platformě TEI a zpracováno příslušné DTD. Bylo umožněno rychlé on-line zpřístupnění digitálních dokumentů (Memoria – <http://www.memoria.cz>), resp. byly provedeny přípravné práce (Kramerius – <http://kramerius.nkp.cz>). Dosáhlo se v českém knihovnictví nebývalého rozsahu mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji v rámcových programech EU a programu Eureka! a dále k dalším formám mezinárodní spolupráce. O významu výsledků výzkumného záměru svědčí ta skutečnost, že řady evropských a světových akcí se účastní jeho řešitelé jako jediní ze zemí střední a východní Evropy.

Propojení analytických záznamů s plnými texty a optimalizace zpřístupnění plných textů

1999–2003

Poskytovatel: Ministerstvo kultury ČR

Hlavní řešitel: Ivana Anděrová

URL: <http://full.nkp.cz>

Pokračovaly práce na vývoji některých komponent internetové verze linky pro poloautomatické zpracování bibliografických záznamů z plných textů, která má umožnit napojení na rejstříky báze plných textů článků a na soubory národních autorit. Byly upřesněny a definovány nové topiky a provedena analýza jejich úplnosti. Byly staticky propojeny bibliografické záznamy s volně dostupnými plnými texty na webu. Byly započaty práce na konverzi bibliografických záznamů do MARC 21.

Rozšiřování možností rozvoje CASLIN – Souborného katalogu ČR

1999–2003

Poskytovatel: Ministerstvo kultury ČR

Hlavní řešitel: Eva Svobodová

URL: <http://www.caslin.cz>

V souladu s rozhodnutím vedení Národní knihovny (z května 2002) byl v roce 2003 dokončen přechod Souborného katalogu ČR do ALEPH 500.

Nadále je však pro dávkový příjem záznamů využíván systém Cubus. Byly dotvořeny a otestovány programy pro každodenní přesuny dat ze systému Cubus do ALEPH 500 a zpět. Nová databáze souborného katalogu umožňuje vyhledávat a stahovat záznamy prostřednictvím protokolu Z 39.50. O dodávání záznamů do souborného katalogu v elektronické podobě projevil zájem dvanáct nových knihoven.

Programové projekty výzkumu a vývoje

Souborná databáze kooperačního systému článkové bibliografie – optimalizace integrace a správy heterogenních dat 2000–2004

Poskytovatel: Ministerstvo kultury ČR

Hlavní řešitel: Ivana Anděrová

URL: <http://full.nkp.cz>

Výsledkem řešení je rutinní aplikace pro získávání a automatickou extrakci a indexaci bibliografických záznamů z plných textů a vytvoření importního souboru záznamů pro databázi bibliografických záznamů a databázi plných textů.

Byly zkvalitněny procesy v oblasti celého systému. V rutinním provozu je aplikace pro administraci databáze plných textů a aplikace pro stahování a export metadat a plných textů pro vybrané uživatele v různých formátech. Bylo importováno dalších cca 13 000 bibliografických záznamů a plných textů. Byl udržován portál pro zpřístupnění volně dostupných textů na Internetu ve struktuře tematické a regionální spolu s popisem zdrojů. Byla zavedena aplikace pro kontrolu URL adres a zkvalitněn management souborné databáze kooperačního systému.

Příprava tematických katalogů historických hudebních sbírek uložených na území Čech a Moravy 2000–2004

Poskytovatel: Ministerstvo kultury ČR

Hlavní řešitel: Zuzana Petrášková

Spolupráce s mezinárodním soupisem hudebních pramenů RISM pokračovala na vyšší úrovni. Předávání záznamů z brněnského pracoviště se děje bez nutnosti dosavadního spojovacího článku pražské redakce. Záznamy o pramenech z českých institucí jsou zpřístupněné na CD-ROM a on-line přístupu RISM v Národní knihovně na URL <http://biblioline.nisc.com/scripts/login.dll?BiblioLine>. Celkový počet elektronicky dostupných záznamů o hudebních pramenech z České republiky je nyní cca 16 959 titulů, z toho na základě projektu zpracovaných 2421 titulů. Na pracovišti Národní knihovny vznikl kromě zpracovávání dosud nepodchycených sbírek pomocný rejstřík k práci s vodoznaky, zatímco brněnské pracoviště vypracovalo podrobného průvodce po moravských sbírkách.

Zpřístupnění fondů velkých českých knihoven : Národní knihovna České republiky

2000–2004

Poskytovatel: Ministerstvo kultury ČR

Hlavní řešitel: Bohdana Stoklasová

URL: <http://nris.nkp.cz>; <http://retrokon.nkp.cz>

V souladu s harmonogramem postupu prací byl nasazen software pro mapování a třídění fondů v provozním měřítku. Praktické využívání vytvořilo nové požadavky na funkce a vlastnosti systému, které byly analyzovány a implementovány ve třech verzích programového vybavení RIS II. Mezi hlavní výsledky patří zvýšení rychlosti a stability systému, optimalizace grafického rozhraní, on-line uživatelská nápověda, zjemnění filtrů, změna řazení záznamů, změny objednávkového modulu, systému uloženek a statistik. Došlo k přechodu aplikace na nový operační systém a vyladění rozhraní webových aplikací.

OCLC FirstSearch Service

2000–2003

Poskytovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Řešitel: Hanuš Hemola

Závěrečný rok řešení projektu byl zaměřen na standardní zpřístupnění služby OCLC FirstSearch s plnými texty (OCLC Base Package with Full Text) v deseti nejvýznamnějších českých knihovnách tak, aby uživatelé ze sféry výzkumu a vývoje získali rovnoměrný přístup k této službě ve všech regionech České republiky s přímou vazbou na meziknihovní služby. Cíl projektu byl splněn a bylo připraveno nové, rozšířené konsorcium, které se bude ucházet o finanční podporu pro zpřístupnění služby OCLC FirstSearch i v dalších letech.

Zpřístupnění plnotextových databází odborných zahraničních periodik na základě programu Open Society Institute – EIFL Direct

2000–2003

Poskytovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Hlavní řešitel: Hana Nová

URL: <http://www.nkp.cz/eifl>

V rámci řešení projektu se ve dnech 14. až 16. února 2003 uskutečnil v Národní knihovně mezinárodní seminář EBSCO Admin Training, určený pro koordinátory projektu eIFL ze zemí střední a jižní Evropy a pobaltských států. Pro všechny knihovny byl ze zbývajících finančních prostředků prodloužen přístup do stávajících databází o dva měsíce (do února 2004) a šesti univerzitním knihovnám a Národní knihovně byl uhrazen na dobu šesti měsíců přístup do databáze Sociological Collection. S cílem získání informací o realizaci projektu v knihovnách byl připraven dotazník, na který odpovědělo 131 knihoven, tj. návratnost 47,5 %. Na webových stránkách projektu byly pravidelně zveřejňovány statistiky využívání databází jednotlivými knihovnami a další důležité informace o projektu.

Referenční centrum Národní knihovny ČR – brána do světa informací

Poskytovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

2000–2003

Řešitel: Hanuš Hemola

V posledním roce řešení byla dokončována infrastruktura referenčního centra a rozšířena nabídka elektronických i klasických informačních zdrojů. Do rutinního režimu byla uvedena služba elektronické dodávání dokumentů a vyzkoušena a zprovozněna služba Ptejte se knihovny jako česká obdoba QuestionPoint OCLC. Projekt splnil cíl, tj. vytvořil z referenčního centra bránu, která zpřístupní v knihovně i po Internetu v integrované podobě primární, sekundární i terciální informace zejména pracovníkům vědy a výzkumu.

Optimalizace struktury informačních zdrojů Knihovny knihovnické literatury odboru knihovnictví Národní knihovny ČR

2001–2003

Poskytovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Hlavní řešitel: Miroslav Ressler

Hlavním cílem projektu bylo rozšíření struktury informačních zdrojů Knihovny knihovnické literatury především pokud jde o dokumenty či objektové informace v elektronické podobě. Velká pozornost byla také věnována hodnocení zakoupených zdrojů uživateli. Zakoupené zdroje jsou vystaveny na počítačích v Knihovně knihovnické literatury. Rovněž je jejich opis vystaven na webové stránce odboru knihovnictví.

Novinová sbírka Slovanské knihovny: kompletace, zpracování a mikrofilmování části unikátní sbírky bývalého Ruského zahraničního archivu

2002–2004

Poskytovatel: Grantová agentura ČR

Řešitel: Eva Sokolová

Bylo mikrofilmováno přes 50 000 stran novin z období občanské války v Rusku (jedná se zhruba o období let 1917–1922) a emigrantských novin (noviny převážně ruské, ale i ukrajinské a běloruské emigrace v Evropě, Asii a Severní a Jižní Americe z období zhruba od 20. let do konce 2. sv. války), což představuje 49 mikrofilmů a přibližně 162 novinových titulů. Seznam titulů je umístěn na internetové stránce Slovanské knihovny. Vzhledem k nemožnosti využití velkoformátové kamery byly opět voleny tituly maximálního rozměru 60 x 45 cm. Jednotlivé tituly byly kompletovány, zpracovány v systému Aleph a mikrofilmovány. V oddělení mikrografie byly vyhotoveny archivní kopie, matrice a uživatelská kopie. Uživatelské kopie jsou uloženy ve Slovanské knihovně, kde jsou postupně zpracovávány a zpřístupňovány.

DIDAS (Distribované datové sklady)

2003–2004

Poskytovatel: Fond rozvoje CESNET

Řešitel za Národní knihovnu ČR: Adolf Knoll

Hlavní řešitel: Luděk Matyska, Fakulta informatiky, Masarykova univerzita, Brno

Národní knihovna se účastní projektu jako datový zdroj, který se podílí na otestování technologie datových skladů (storage grid). Pro řešení byly poskytnuty objemné datové soubory vzniklé digitalizací historických map. Kromě využití datových skladů budou tato data primárně poskytnuta uživatelům v systému Memoria prostřednictvím technologie MrSID, zatímco datové sklady by měly ověřit možnost užití dalších technologií zprostředkování dat v našich systémech.

Mezinárodní projekty

IDAP (Improved Damage Assessment of Parchment)

2002–2004

Poskytovatel: Evropská komise, 5. rámcový program

Řešitel za Národní knihovnu ČR: Jiří Vnouček

Status Národní knihovny ČR: hlavní partner

Hlavní řešitel: Rector René Larsen, Royal Danish Academy of Fine Arts, Kodaň, Dánsko

Národní knihovna je jedním z řešitelů tříletého výzkumného úkolu Evropské komise IDAP. Dalšími řešiteli jsou Škola konzervování v Dánsku, Nadace pro výzkum a technologii v Řecku, Londýnská univerzita a jiné instituce. Projekt zahrnuje tři hlavní cíle: odhad poškození pergamenu vizuálními nedestruktivními metodami, vybudování preventivního varovného systému, který bude vytvořen na základě odhadu poškození pergamenu, a zpracování atlasu poškození pergamenů v digitální formě. Další částí projektu je sledování hydrotermálních vlastností pergamenů.

VICODI (Visual Contextualization of Digital Content)

2002–2004

Poskytovatel: Evropská komise, 5. rámcový program

Řešitel za Národní knihovnu ČR: Zdeněk Uhlíř

Status Národní knihovny ČR: hlavní partner

Hlavní řešitel: Edvins Snore, RIDEMO, Riga, Lotyšsko

URL: <http://www.vicodi.org>

Projekt podporovaný Evropskou komisí (další partneři: Ridemo, Riga, Lotyšsko; Systran, Soisy-sous-Montmorency, Francie; Forschungszentrum Informatik, Karlsruhe, Německo; Salzburg Research, Salzburg, Rakousko; University of East Anglia, Newport, Velká Británie; University of Newcastle, Newcastle, Velká Británie), jehož cílem je vizualizovat, kontextualizovat a sémantizovat historické obsahy v síťovém elektronickém prostředí. V tomto

roce řešení byla rozpracována metodologie tzv. ontologií a vytvořeny podmínky pro testování systému.

PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks)

2001–2003

Poskytovatel: Evropská komise, 5. rámcový program

Koordinátor za ČR: Miroslav Ressler

Status Národní knihovny ČR: účastník Evropské sítě PULMAN

Hlavní řešitel: Jan Van Vaereenbergh, Stad Antwerpen, Belgie

Zastoupení Národní knihovny ČR v mezinárodní radě projektu: Adolf Knoll

URL: <http://www.pulmanweb.org>

Hlavní pozornost v rámci tohoto mezinárodního projektu z pohledu národní účasti byla věnována zpracování překladu souboru Doporučení projektu PULMAN pro veřejné knihovny. Z dalších aktivit je třeba zmínit aktualizaci národního profilu ČR na webové stránce projektu PULMAN, uspořádání národního semináře o Doporučeních projektu PULMAN v rámci konference Knihovny, archivy a muzea v digitálním věku. Projekt vyvrcholil na březnové konferenci v Portugalsku, která mj. schválila tzv. PULMAN Manifest pro rozvoj služeb veřejných knihoven s cílem urychlit další fázi inovací ve veřejných knihovnách, archivech, muzeích a dalších místních veřejných kulturních institucích v Evropě. Manifest se stal katalyzátorem pro realizaci cílů akčního plánu e-Europe.

CALIMERA (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access)

2003–2005

Poskytovatel: Evropská komise, 6. rámcový program

Řešitel za Národní knihovnu ČR: Adolf Knoll

Hlavní řešitel: Rob Davies, MDR Partners, Velká Británie

URL: <http://www.calimera.org>

Projekt začal v prosinci 2003. Úkolem Národní knihovny je spolupracovat při vyhodnocování moderních technologií využitelných pro místní kulturu. Základním cílem je zvýšit připravenost těchto institucí k účasti v 6. rámcovém programu a ke splnění jeho cílů. Program zahrnuje spolupráci na úrovni národních koordinátorů téměř se všemi evropskými zeměmi.

ECH:TOPICC (Endangered Cultural Heritage: Tools For Preservation, Investigation And Copyright Clearance)

2003–2005

Poskytovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR; mezinárodní program Eureka!

Řešitel za Národní knihovnu ČR: Adolf Knoll

Hlavní řešitel: Nerutė Kligenė, Institut matematiky a informatiky, Vilnius, Litva

Cílem mezinárodního projektu, jehož se účastní jedenáct partnerů z Litvy, Lotyšska, Španělska, Řecka, Kanady a Česka, je vytvořit sdílené virtuální

prostředí pro bádání v oblasti historické hudby. Česká část začala v říjnu 2003, v jejím rámci bylo zpřístupněno na Internetu (<http://www.memoria.cz>) cca 90 % dosavadních výsledků digitalizace vzácných fondů českých institucí, tj. 825 rukopisů v objemu přes 400 000 stran. K tomu byla provedena migrace metadat a dat do nových struktur, resp. optimalizovaných obrazových formátů. V další etapě bude řešena komunikace mezi systémy, česká strana připravila příslušný návrh (protokoly, principy sdílení dat a možný výměnný XML formát), který se bude snažit uplatnit v r. 2004.

Likvidace následků povodní

2003–2004

Poskytovatel: A. W. Mellon Foundation, USA

Hlavní řešitel: Jiří Polišenský

Americká nadace A. W. Mellon Foundation nabídla finanční pomoc při likvidaci následků povodní. Pomoc měla být zaměřena na podporu výzkumu a vývoje technologií a zařízení sloužících záchraně poškozených dokumentů, zejména sušení knih, dezinfekci restaurování apod. Z několika témat vytipovaných k řešení byla zahájena realizace vývoje a výroby víceúčelové vakuové komory pro sušení a dezinfekci historických a vzácných dokumentů. V r. 2003 skupina vývojových pracovníků z různých institucí vypracovala projektovou dokumentaci a byla zadána její výroba v Modřanské potrubní akciové společnosti. Výsledky řešení byly prezentovány na semináři CASLIN 2003.

Digitization in Libraries: training seminars

2003–2004

Poskytovatel: Open Society Fund, Budapešť

Školitel: Adolf Knoll

V rámci projektu vznikl cyklus školení vč. takřka dvaceti prezentací a řady praktických ukázek a vzorků, zaměřený na všechny aspekty digitálního zpřístupnění dokumentů všech typů. Bylo vyškoleny na 120 knihovníků v Mongolsku, Moldávii, Ukrajině a Kazachstánu. V r. 2004 proběhne ještě školení pro Srbsko a Černou Horu. Materiály školení jsou dostupné z URL <http://digit.nkp.cz> v anglickém jazyce – vlastní třídenní školení byla realizována v ruském, anglickém a rumunském jazyce.

Projekty programu Ministerstva kultury ČR pro rok 2003 Veřejné informační služby knihoven (VISK)

Programy VISK 4–7 nebyly vyhlášeny.

VISK 1

Koordináční centrum programu VISK

Odpovědný řešitel: Vít Richter

Koordináční centrum programu VISK v Národní knihovně zajišťovalo veškeré odborné, organizační a koordinační činnosti související s realizací programu. Šlo zejména o mezirezortní koordinaci při realizaci Státní informační politiky, aktualizaci obsahového zaměření a cílů programu VISK, organizační zajištění činnosti odborných komisí jednotlivých podprogramů, zpracování podkladů a evidencí veřejného grantového řízení, prezentaci a propagaci výsledků programu veřejnosti, zpracování webových stránek programu VISK a jejich průběžnou aktualizaci. Velká pozornost byla věnována kontrole realizace projektů VISK z roku 2002. V průběhu roku probíhala příprava podkladů pro vládní materiál Koncepce internetizace knihoven.

VISK 2

Vzdělávání pracovníků knihoven

Odpovědný řešitel: Zlata Houšková

V roce 2003 Národní knihovna realizovala dva vzdělávací projekty. Již tradičně šlo především o kurzy základů informační gramotnosti o celkovém rozsahu 400 vyučovacích hodin. 284 knihovníků získalo základní dovednosti v práci s informačními technologiemi, a to v sedmi výukových modulech. O opakování i pokračování těchto kurzů má stále velký zájem řada knihovníků z různých typů knihoven především z Prahy, ale i dalších míst České republiky. Druhým projektem byl cyklus seminářů Digitalizace v knihovnách aneb Co musí vědět knihovník o digitalizaci, který proběhl v sedmi lekcích v rozsahu 35 hodin. Celkem cyklus absolvovalo 21 účastníků z nejrůznějších knihoven a informačních pracovišť z celé České republiky. Nepodařilo se zdaleka uspokojit všechny zájemce, proto Národní knihovna hodlá cyklus opakovat i v dalším roce.

VISK 8

Multilicenční zpřístupnění databází TAMTAM a ČTK

Odpovědný řešitel: Hana Nová

Prostřednictvím projektu Multilicenční zpřístupnění databází TAMTAM a ČTK byl podpořen přístup k elektronickým informačním zdrojům, které komplexně poskytují nejnovější informace z domácího, českého prostředí.

Do projektu se zapojilo 68 knihoven různých typů (6 vysokoškolských, 6 odborných, 12 krajských a 44 městských). Zúčastněným knihovnám byly pravidelně zasílány statistiky využívání databází.

Zajištění provozu Jednotné informační brány v celonárodním měřítku a zpřístupnění zdrojů Národní knihovny České republiky

Odpovědný řešitel: Bohdana Stoklasová

URL: <http://www.jib.cz>

V rámci projektu byl zajištěn provoz Jednotné informační brány v celonárodním měřítku (účast většiny velkých českých knihoven a souborných katalogů) i v měřítku mezinárodním (účast slovenské národní a univerzitní knihovny a jejich souborných katalogů, připojení zahraničních zdrojů). Nové verze systémů MetaLib i SFX přinesly novou funkcionalitu a vyšší pohodlí pro koncové uživatele. Významným přínosem byla i možnost přebírání záznamů z externích zdrojů volitelně ve formátech UNIMARC a MARC 21. V rámci návaznosti na projekt WebArchiv byly připraveny podmínky pro tvorbu národní bibliografie elektronických zdrojů. Byla připravena a publikována základní metodická doporučení pro budování oborových informačních bran. Soubory věcných autorit byly průběžně obohacovány o anglické ekvivalenty, byla laděna konkordance mezi MDT a DDT. Aplikace metody Konspektu byla prohloubena v rovině strategie budování fondů i věcného zpracování.

Aplikace metody Konspektu v českých knihovnách : Zhodnocení dosavadních výsledků a plánů zahraničním expertem před aplikací metody Konspektu v celonárodním měřítku

Odpovědný řešitel: Bohdana Stoklasová

Pro spolupráci na projektu se podařilo získat Dr. Mary Bushing z USA, která patří k nejvýznamnějším světovým odborníkům na aplikaci této metody. Kromě teoretického zázemí má praktické zkušenosti s realizací projektů založených na metodě Konspektu v mnoha zemích světa. Na základě analýzy našich webových stránek připravila M. Bushing úvodní zprávu, po ní následovala její návštěva u nás, analýza fondů na místě a diskuse s pracovníky, kteří se podílejí na implementaci Konspektu. Po návštěvě a šetření na místě následovala detailní zpráva a návrh doporučení, která pomohou odstranit některé dílčí nedostatky tak, aby implementace Konspektu v Národní knihovně mohla sloužit jako vzor pro ostatní české knihovny.

VISK 9

Rozvoj funkcí CASLIN – souborného katalogu ČR

Odpovědný řešitel: Eva Svobodová

Souborný katalog byl zpřístupněn pod systémem ALEPH 500. Obsahuje více než dva miliony záznamů monografií, speciálních druhů dokumentů

a seriálů, a to jak českých, tak zahraničních. Z vyhledaných záznamů má uživatel možnost propojit se také do Adresáře knihoven a informačních institucí nebo do výpůjčního systému jednotlivých vlastníků. Uživatelé mají možnost vyhledávat a stahovat záznamy prostřednictvím protokolu Z 39.50. Dávkové importy nadále probíhají v systému Cubus.

Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit

Odpovědný řešitel: Zdeněk Bartl

Autoritní záznamy jsou knihovnám k dispozici na URL <http://aut.nkp.cz>. Model kooperativní sdílené katalogizace autorit se ukázal plně funkční a vyhovující potřebám jednotlivých knihoven. Využívání autoritních záznamů se v jednotlivých knihovnách pohybovalo od 10 % do téměř 70 %: u knihoven s všeobecným fondem je to 50 %–70 %, zatímco u odborných knihoven 10 %–20 %.

Likvidace následků povodní a prevence hromadných katastrof

V roce 2003 byly Národní knihovně poskytnuty finanční prostředky ze státního programu Obnova majetku státních kulturních zařízení poškozeného povodní 2002. Díky tomu mohla být opravena řada škod na budově Klementina a provedeny významné práce na sušení a restaurování dokumentů poškozených povodní v postižených institucích. Byly významně posíleny restaurátorské kapacity instituce. Knihovna se též podílela na náhradě fondů postižených knihoven a věnovala značnou pozornost preventivním pracím zejména v oblasti digitální ochrany vzácných památek a jejich evidencí. Bylo například převedeno téměř 130 000 katalogizačních lístků do elektronického katalogu, digitalizováno téměř 110 000 stran vzácných rukopisů, starých tisků a historických map pro deset institucí a mikrofilmováno několik desítek titulů poškozených periodik.

Long-term Research and Technology Development Programmes

Digital Library – production, preservation, and access to digital documents

1999–2003

Funding: Ministry of Culture of the Czech Republic

Main researcher: Adolf Knoll

URL: <http://digit.nkp.cz>

The programme contributed to stabilization and development of digital access to rare collections of Czech institutions. Important innovations concerned the following areas: production, structuring, archival storage of and access to digital documents. Research of new data formats was performed in order to implement them in the programme. Simultaneously, the transition to XML platform for several types of documents was prepared, incl. design, preparation, and implementation of the corresponding DTD specifications. Works on structuring of historical text on TEI platform started and the necessary DTD was prepared. Fast on-line access to digital documents was launched in the Memoria programme (<http://www.memoria.cz>), while important preparatory work was done for the Kramerius programme (Kramerius – <http://kramerius.nkp.cz>). International co-operation in the RTD area grew substantially both on the 4th, 5th and 6th Framework Programmes and Eureka! platforms.

Analytical Bibliographic Records as a Gateway to Full Text of Documents

1999–2003

Funding: Ministry of Culture of the Czech Republic

Main researcher: Ivana Anděrová

URL: <http://full.nkp.cz>

The activities concerning automated extraction and indexing of bibliographical entries from full texts continued. Z39.50 client was implemented and works on co-operation with the national authority database started. The search topics were updated and the new ones defined for the database of full texts of articles. The work on conversion of records from UNIMARC into MARC 21 started as well.

Development of the CASLIN Union Catalogue

1999–2003

Funding: Ministry of Culture of the Czech Republic

Main researcher: Eva Svobodová

URL: <http://www.caslin.cz>

In accordance with the decision of the management of the National Library, the transfer of the Union Catalogue from Cubus into the Aleph500 was completed. The Cubus system is still used for batch import of catalogue records from various resources. An application for the daily bidirectional

data interchange between these two systems was prepared and tested. The database of the Union Catalogue under the Aleph500 allows search and download of records via Z39.50 protocol. Twelve new libraries joined the Union Catalogue; the tests of their records are under way.

Research and Technology Development Projects

Integration and Management of Heterogeneous Data

2000–2004

Funding: Ministry of Culture of the Czech Republic

Main researcher: Ivana Anděrová

URL: <http://full.nkp.cz>

A routine application for extraction and indexing of bibliographic records from full texts was implemented. It was also used for import of records into the bibliographic database and into that of full texts. The workflow of the whole system was optimized. An application for full-text database administration was put into operation as well as an application for download and export of metadata and full texts in various formats for selected users. Another ca 13,000 records and full texts were imported and a portal for access to free text from Internet was maintained in regional and thematic structural approaches. An application of URL control was developed and also improved the management of the co-operation system of the shared database.

Preparation of Thematic Catalogues of Historical Music Collections Preserved on the Territory of Bohemia and Moravia

2000–2004

Funding: Ministry of Culture of the Czech Republic

Main researcher: Zuzana Petrášková

The co-operation with the international bibliography of music resources RISM continued on a higher level. The delivery of records from a partner workplace in Brno is now possible with the intermediation of the National Library. The records from Czech institutions are available on a CD-ROM and on-line via the National Library RISM access point at the URL <http://biblioline.nisc.com/scripts/login.dll?BiblioLine>. The number of electronically accessible records on Czech resources is now ca 16,959 titles, out of which 2,421 titles were prepared in this project. Other uncatalogued collections were processed and new tools prepared as, for example, a watermark index in the National Library or a detailed guide to Moravian collections in the Brno partner organisation.

Access to the holdings of large Czech libraries: National Library of the Czech Republic

2002–2004

Funding: Ministry of Culture of the Czech Republic

Responsible person: Bohdana Stoklasová

URL: <http://nris.nkp.cz>; <http://retrokon.nkp.cz>

New software for mapping and sorting the collections kept in the National Library was expected within the 2003 schedule. Its implementation

resulted in new requirements for functionality of the whole system. They were analyzed and implemented in three versions of the RIS II system. The most important results are: higher speed and stability of the whole system, optimization of the graphic interface, on-line help for users, more detailed filtering, and new functionality of modules for orders and statistics. The web interface of different related applications was improved and modified.

OCLC FirstSearch Service

2000–2003

Funding: Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic

Main researcher: Hanuš Hemola

In the final year of the project, we concentrated ourselves on standardized access to full text OCLC FirstSearch (OCLC Base Package with Full Text) in the ten largest Czech libraries. Equal access to this service for researchers from any region of the country was achieved, incl. direct feedback to ILL services. The consortium of participating institutions is now larger and it will be important to get financial support also for the future.

Access to Fulltext Databases of Professional Foreign Periodicals on the Basis of The Open Society Institute EIFL Direct programme

2000–2003

Funding: Ministry of Education and Youth of the Czech Republic

Main researcher: Hana Nová

URL: <http://www.nkp.cz/eifl>

The international workshop EBSCO Admin Training took place in the National Library of the Czech Republic from 14 to 16 February 2003 for EIFL project coordinators from CEE countries. Access to current EBSCO databases was prolonged for two months. In addition, access to databases of Sociological Collection was prepaid for six university libraries and for the National Library of the Czech Republic for six coming months. A questionnaire was prepared and distributed to acquire information about implementing the project into Czech libraries.

Reference Centre of the National Library of the Czech Republic – Gate to the World of Information

2000–2003

Funding: Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic

Main researcher: Hanuš Hemola

The infrastructure building of the Reference Centre was completed as well as further enhanced access to electronic and traditional information resources achieved. We were able to add electronic document delivery service to the routine operation regime of the centre. A new service Ptejtese knihovny (Askyourlibrary) was launched as a Czech version of the OCLC QuestionPoint. The project had fulfilled its goal: the Reference Centre became a gateway for local or Internet access to primary and secondary information, particularly for scientists working in the research and development area.

Optimization of the Structure of Information Resources in the Library of Library Science in the National Library of the Czech Republic

2001–2003

Funding: Ministry of Education, Youth, and Sports of the Czech Republic

Main researcher: Miroslav Ressler

The main goal of the project was to enlarge the structure of information resources of the Library for Library Science, especially with regard to electronic documents. Special attention was given to user evaluation of acquired resources. The electronic resources are available from the computer access point in the Library Science reading room; their list is also accessible from the web page of the Library Science Division.

Newspaper Collection of the Slavonic Library: Completing, Cataloguing, and Microfilming a Part of the Collection of the Former Russian Historical Archive Abroad

2002–2004

Funding: Grant Agency of the Czech Republic

Main researcher: Eva Sokolová

More than 50,000 pages of newspapers from the period of the Civil War in Russia (ca 1917–1922) and of émigré newspapers – mostly of Russian, but also Ukrainian and Byelorussian émigré communities in Europe, Asia, and North and South Americas of the period from 1920's until the end of the World War II – have been filmed. It represents 49 reels of microfilm and ca 162 titles. The list of titles is accessible on the web page of the Slavonic Library. As it was not possible to use a large format camera, the titles of smaller size (max. 60 x 45cm) were selected. The individual titles were completed, processed in the information library system, and filmed. The user copies are deposited in the Slavonic Library, where they are processed and made available to users.

DiDaS (Distributed Data Storage Facilities)

2003–2004

Funding: CESNET Development Fund

Project manager in the National Library of the Czech Republic: Adolf Knoll

Main project manager: Luděk Matyska, Faculty of Informatics, Masaryk University, Brno

The National Library takes part in this project as a data source, which is interested in testing the technology of the grid storage capacities. For this purpose, the digitized historical maps were selected, as they are represented with large data files. They will be primarily available to users through the MrSID technology from the Memoria Digital Library, while the test of a possible storage grid implementation should verify other opportunities for data sharing in our systems.

International Projects

IDAP (Improved Damage Assessment of Parchment)

2002–2004

Funding: European Commission, Fifth Framework Programme

Project manager in the National Library of the Czech Republic: Jiří Vnouček

Status of the National Library of the Czech Republic in the project: Main Participant

Main project manager: Rector René Larsen, Royal Danish Academy of Fine Arts, Copenhagen, Denmark

The project aims at three main goals: assessment of the parchment damage by visual non-destructive methods, creation of a preventive warning system based on estimation of parchment damage, and preparation of an atlas of parchment damages in digital form. Another part of the project is the monitoring of hydrothermal properties of parchments.

VICODI (Visual Contextualization of Digital Content)

2002–2004

Funding: European Commission, Fifth Framework Programme

Project manager in the National Library of the Czech Republic: Zdeněk Uhlíř

Status of the National Library of the Czech Republic in the project: Main Participant

Main project manager: Edvins Snore, RIDEMO, Riga Latvia

URL: <http://www.vicodi.cz>

The partners in the project are several institutions from the whole Europe. The project aims at visualizing and contextualizing historical contents in virtual electronic environment. The methodology of the so-called ontologies was developed and necessary conditions were created for testing the system.

PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks)

2001–2003

Funding: European Commission, 5th Framework Programme

Country co-ordinator: Miroslav Ressler

Status of the National Library of the Czech Republic: Participant in the PULMAN European Network

Main project manager: Jan Van Vaereenbergh, Stad Antwerpen, Belgium

Representation of the National Library in the Virtual Advisory Board of the project: Adolf Knoll

URL: <http://www.pulmanweb.org>

The main attention was focused on translating the PULMAN Guidelines for Public Libraries. The national profile of the Czech Republic was updated. The project culminated on the international conference in Portugal, in which also public library authorities took part from almost all European countries. The participants agreed on the PULMAN Manifesto, which set out the goals for the development of public library services with the aim to drive forward the next phase of innovation amongst public libraries, archives, museums

and other local public cultural institutions in Europe. The Manifesto was a catalyst for action in realizing the goals of the e-Europe action plan.

CALIMERA (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access)

2003–2005

Funding: European Commission, 6th Framework Programme

Project manager in the National Library of the Czech Republic: Adolf Knoll

Status of the National Library of the Czech Republic in the project: Main Participant

Main project manager: Rob Davies, MDR Partners, Great Britain

URL: <http://www.calimera.org>

The project started in December 2003. The task of the National Library is to co-operate in evaluating modern technologies applicable for local culture. The main objective is to enhance the preparedness of local cultural institutions to take part in the 6th Framework Programme and to contribute to fulfilment of its goals. The project involves co-operation on the level of national coordinators from almost all European countries.

ECH:TOPICC (Endangered Cultural Heritage: Tools For Preservation, Investigation And Copyright Clearance)

2003–2005

Funding: Ministry of Education, Youth, and Sports of the Czech Republic; Eureka! International Programme

Project manager in the National Library of the Czech Republic: Adolf Knoll

Main project manager: Nerutė Kligienė, Institute of Mathematics and Informatics, Vilnius, Lithuania

The aim of the international project, participated by eleven partners from Lithuania, Latvia, Spain, Greece, Canada, and Czech Republic, is to create a shared virtual research environment for research in early music. The Czech side started the work in October 2003 and within it ca 90% of digitized materials from various Czech institutions were made accessible on Internet (<http://www.memoria.cz>), i.e. 825 manuscripts having more than 400,000 pages. For this purpose, a successful migration of data and metadata into new structures had been made, incl. production of optimized images. In the following stage, communication between systems should be solved; from the Czech side we have prepared a proposal to be applied in 2004 (protocols, principles of data sharing, and a draft of a possible interchange XML format).

Elimination of Damages Caused by Floods

2003–2004

Funding: A. W. Mellon Foundation, USA

Main researcher: Jiří Polišenský

The American A. W. Mellon Foundation offered help to recover damage caused to document collections by flood. Funds were given to support

research and development of technologies and devices needed for recovery and protection of damaged documents, especially drying methods, disinfection, restoration works, etc. Among several themes proposed, the development of a vacuum chamber for drying and disinfection of historical and rare documents was chosen. In 2003, a group of researches from various institutions prepared the necessary project documentation. The production of the chamber was ordered at the Modřanská potravní Inc. The results were presented at the CASLIN 2003 seminar.

Digitization in Libraries: training seminars

2003–2004

Funding: Open Society Fund, Budapest

Lecturer: Adolf Knoll

Within the framework of the project, a series of training lessons – almost twenty presentations with practical examples and rich data – was created to explain most aspects of digital access to the documents of all kinds. Ca 120 librarians were trained in Mongolia, Moldova, Ukraine, and Kazakhstan. In 2004, the training for Serbia and Montenegro will take place. Materials in English are available from the <http://digit.nkp.cz>. Training courses were given in Russian, English, and Romanian languages.

Public Information Services of Libraries (VISK)

VISK 1

Co-ordination Centre of the VISK Programme

Administrator: Vít Richter

The co-ordination centre carried out all special, administrative, and co-ordination activities connected with implementation of the programme. This concerned update of its content orientation and goals, organizational leadership of boards of specialists in individual sub-programmes, processing of basic data and records resulting from calls for proposals, and presenting the programme outcomes and making them public. In addition, a draft of the government material called *Concept of Internet Access in Libraries* was prepared.

VISK 2

Advanced Training of Librarians

Administrator: Zlata Houšková

The National Library of the Czech Republic organized two educational projects. They were traditionally aimed at information literacy courses, whose total extent was 400 lessons. The total of 284 librarians obtained basic skills in work with information technologies in seven teaching modules. Still a large number of librarians from various types of libraries manifested interest in continuation of such courses. The second project was a series of seminars called *Digitization in Libraries or What a Librarian Should Know*

about Digitization. It was a course of 35 lessons held in seven days. Twenty-one librarians from various libraries and information centres of the Czech Republic attended this course. However, the interest was larger; therefore, the National Library plans to repeat it also in 2004.

VISK 8

Access to TAMTAM and CTK databases

Administrator: Hana Nová

The project facilitates access to electronic information resources, which provide complex information of Czech origin. Sixty-eight libraries of different types – 6 university libraries, 6 special, 12 regional, and 44 public ones – joined an informal consortium. They got regular statistics about usage of databases.

Uniform Information Gateway and Access to National Library Collections

Administrator: Bohdana Stoklasová

URL: <http://www.jib.cz>

The project covered the running cost of the Uniform Information Gateway as a national – and even international – gateway. The most part of large Czech libraries and union catalogues was involved. Also the two largest Slovak libraries joined it with their union catalogues. The gateway covered many foreign and international resources. Printed and electronic information resources catalogued in the National Library were also included. New versions of MetaLib and SFX systems brought new functionality and better comfort for users. Download of records in either UNIMARC or MARC 21 from any external database was highly appreciated by cataloguers. Close connection between the Gateway and the WebArchiv allowed the inclusion of Czech electronic resources into the Czech National Bibliography. Guidelines for creation of Czech subject gateways were prepared and published. Subject authority files were enriched with English equivalents and works in the field of UDC-DDC concordance were done. The Conspectus method was more deeply implemented on the levels of collection building policy and subject cataloguing.

Conspectus Method Implementation in Czech Libraries: evaluation of achieved results

Administrator: Bohdana Stoklasová

Dr. Mary Bushing from U.S.A. agreed to work as consultant for the Czech Conspectus project; she is one of the best experts in this area. Her evaluation report will help to improve the implementation of Conspectus in the National Library; this implementation will then serve as reference for other Czech libraries.

VISK 9

Development of the Union Catalogue of the Czech Republic

Administrator: Eva Svobodová

The Union Catalogue was transferred into the Aleph500 information system. It contained more than two million records of monographs, special documents, and serials of Czech and foreign provenances. From the catalogue records a user can get to the Database of Libraries and Information Institutions or to the lending systems of individual document owners. Search and download of records is also possible via the Z39.50 protocol. Batch import of records was still performed under the previous Cubus system.

Co-operative Creation and Utilization of National Authority Files

Administrator: Zdeněk Bartl

The authority records could be accessed from the URL <http://aut.nkp.cz>. The model of the co-operative shared cataloguing of authority files proved itself to be fully functional, as it complied with the needs of individual libraries. The utilization of authority files in libraries was from 10 % to 70 %: in libraries with general holdings it was 50–70 %, while in special libraries 10–20 %.

Floods Recovery and Preventative Care

In 2003, the National Library of the Czech Republic obtained considerable financial support from the state programme Reconstruction of the Cultural Assets Damaged by Floods of 2002. Thanks to that, the damaged parts of the Klementinum building as well as damaged installed technology were reconstructed or replaced and important work was done in the area of drying and restoration of the flooded documents in the affected institutions. In addition, the restoration capacities of the National Library increased. The library took part in rebuilding damaged library holdings of flooded institutions and a lot of care was given to preventative works in the field of digital preservation of rare collections and their catalogues. For example, ca 130,000 cataloguing cards were converted into the electronic catalogues of the National Library, ca 110,000 pages of rare manuscripts, early printed books, and historical maps were digitized for ten Czech institutions, and several dozens of periodical titles were filmed.

Náprava škod způsobených povodní v roce 2002 – sbírky

V roce 2003 pokračovaly aktivity zaměřené na záchranu knihovních dokumentů postižených povodní v srpnu 2002. Národní knihovna byla pověřena Ministerstvem kultury ČR realizací řady činností, které byly financovány z programu 234 118, podprogram 0031 – Obnova majetku státních kulturních zařízení poškozeného povodní 2002. Jednalo se zejména o sušení dokumentů, výrobu ochranných obalů, reformátování a restaurování.

Na základě testů provedených již v r. 2002 společně se Státním ústředním archivem (<http://www.nkp.cz/fondy/suseni.htm>) byly zvoleny dvě technologie sušení: sušení pomocí vakuového balení a sušení vlhkým teplem v sušárnách dřeva. První z uvedených technologií byla vhodná pro historické a vzácné dokumenty a spočívala ve využití přístrojů pro vakuové balení, které poskytla Britská rada. V Centrálním depozitáři v Hostivaři bylo vybudováno kompletní pracoviště, splňující i velmi přísné požadavky hygienických norem na ochranu zdraví pracovníků, které do konce září využívala Městská knihovna v Praze. Na tomto pracovišti bylo usušeno celkem 1500 svazků.

Sušení vlhkým teplem v sušárnách dřeva bylo zajišťováno u firmy Dřevo a dýhy v Kralupech n. Vltavou, kde bylo třeba upravit systém řízení teploty a vlhkosti a doplnit jej o přenos dat prostřednictvím mobilního telefonu, takže příslušní odborní pracovníci mohli 24 hod. denně sledovat průběh teploty a relativní vlhkosti uvnitř sušících komor i uvnitř signálního výtisku a podle získaných hodnot rozhodnout o průběhu a ukončení sušení. V sušárně byly sušeny publikace 19. a 20. stol. z fondu Národní knihovny a dalších institucí (Městská knihovna v Praze, Ústav pro jaderný výzkum, knihovny Středočeského muzea v Rostokách n. Vltavou, Muzea družstevnictví a další). Transport zmrazených dokumentů z mrazíren v Kladně a manipulaci s knihami zajišťovala firma Stahl. Dohled nad technologií a procesem sušení zajišťovali odborní pracovníci Národní knihovny a ing. Jiří Neuvirt ze sdružení Chemtech. Velká část materiálu potřebného pro proces vysoušení byla dodána zdarma firmami Rako Rakovník (keramické dlaždice) a Papírna Perštejn (filtrační papír). Celkem se touto metodou podařilo usušit cca 60 000 svazků.

V roce 2003 byl zahájen vývoj a výroba víceúčelové vakuové komory, která by se měla v následujících letech významně podílet na sušení vzácných historických svazků. Komoru bude možno využívat i pro dezinfekci knih pomocí par butanolu. Vývojové práce jsou hrazeny z prostředků americké nadace A. W. Mellon Foundation, výrobu zajišťuje Modřanská potravní a.s. Vakuová komora pojme cca 100 až 200 svazků a bude k dispozici pro řešení menších havárií. Předpokládáme, že po ukončení prací spojených se sušením a dezinfekcí bude možné komoru využívat pro testování a vývoj dezinfekčních a konzervačních metod využívajících vakua.

Další fáze náprav škod se týkala reformátování silně destruovaných dokumentů nebo zhotovení mikrofilmových kopií jako náhrady za dokumenty zcela zničené během povodní. Přednostně byly vybrány periodické tituly nejvíce čtenářsky frekventované s důrazem na místo daného titulu v kontextu původní knihovní sbírky a na jeho význam i pro další kulturní instituce včetně subjektů postižených povodněmi. Celkem bylo v první fázi programu nápravy povodňových škod mikrofilmováno 22 titulů o celkovém

počtu cca 200 tisíc mikrofilmových polí. Zatímco mikrofilmování probíhalo formou zadání specializované komerční firmě, digitalizace mikrofilmových kopií byla realizována na pracovišti Národní knihovny. Archivní a matriční mikrofilmy jsou skladovány ve speciálním skladu s upravenými mikroklimatickými podmínkami, pozitivní uživatelské kopie slouží v příslušných institucích. Digitalizované dokumenty jsou institucím k dispozici na CD-R (nebo DVD) médiích, zdrojová data archivuje Národní knihovna prostřednictvím vlastní Digitální knihovny. S ohledem na potřeby postižených institucí bylo nutno doplnit technické vybavení oddělení mikrografie i oddělení digitalizace. Pro zpřístupňování digitálních dokumentů byly vyvinuty speciální aplikace (*Kramerius a Memoria*).

V oblasti restaurování vzácných a historických dokumentů bylo nutno vytipovat vhodné prostory pro vybudování externího restaurátorského pracoviště a nakoupit základní vybavení. Řešení pomocí vhodných komerčních prostor se zajištěnými službami se ukázalo jako nereálné s ohledem na způsob financování a neschopnosti Národní knihovny garantovat kontinuitu nájmu. Proto bylo nutno rozhodnout o vybudování pracoviště v prostorách jiné instituce, která by byla ochotna prostory poskytnout, nebo ve vlastních objektech. Nakonec byl zvolen nevyužívaný objekt KOVO v Centrálním depozitáři Národní knihovny v Hostivaři, který bude nutné v roce 2004 stavebně upravit. Do té doby budou některé činnosti zahájeny na stávajících pracovištích.

Recovery of Damage Caused by Flood of 2002

Also in 2003, the National Library continued to rescue library documents damaged by flood of August 2002. It was charged by the Ministry of Culture of the Czech Republic with many tasks funded from the programme nr. 234 118, subprogramme 0031 – Reconstruction of the Cultural Assets Damaged by Floods of 2002. That comprised especially drying of documents, production of protective boxes, reformatting, and restoration.

Based on the tests, carried out together with the State Central Archive (<http://www.nkp.cz/fondy/suseni.htm>) as early as 2002, two drying technologies were selected: vacuum-packing, and drying by humid warmth in drying wood rooms. The former technology was suitable for historical and rare documents, and consisted in using vacuum-packing machines, obtained from the British Council. A new office was built in the Central Depository in Hostivař, which fulfils very strict demands of hygienic standards and those of health and safety at work. The office had been used by the Municipal Library in Prague until the end of September 2003. The number of volumes, dried there, reached the total of 1,500.

Drying by humid warmth in the drying wood rooms was secured at the Dřevo and dýhy company in the town of Kralupy nad Vltavou. It was necessary to adjust there the temperature and humidity control system and complete it with transfer of data via a mobile phone so that the specialists could control 24 hours a day the temperature and relative humidity inside both the drying rooms and a signal copy, and according to the values received they could decide on the course of drying and its ending. Publications of the 19th and 20th centuries were dried there, which come from the collections of the National Library and other institutions, e.g. Municipal Library in Prague, Institute for Nuclear Research, libraries of Central Bohemian Museum in Rožtoky u Prahy, Museum of Agricultural Cooperatives etc.

Transport of frozen documents from the cooling plant in Kladno near Prague as well as handling books was provided by the Stahl company. Drying technology and the process itself were supervised by specialists of the National Library and Ing. Jiří Neuvirt from the Chemtech Association. Main part of the material needed for the drying process was obtained free of charge thanks to the kind support of the Rako Rakovník company (producing ceramic tiles), and the Papírna Pernštejn (Pernštejn Paper Mill producing filter paper). The total of ca 600,000 volumes has been successfully dried by this method.

In 2003, the development and production of a multi-purpose vacuum chamber was launched, which would be largely used for drying rare historical volumes in the following years. It will be possible to use the chamber also for disinfection of books by buthanol vapours. Development works are funded by the A. W. Mellon Foundation, USA, and the production is provided by the Modřanská potrubní a.s. company. The vacuum chamber capacity is ca 100–200 volumes, and it will be available in case of minor disasters. We suppose that after finishing the works connected with drying and disinfection, it will be possible to use the chamber for testing and development of disinfection and conservation methods based on using vacuum.

The next stage of recovery concerned reformatting of badly damaged documents, and making microfilm copies as substitutes for documents totally destroyed during the flood. Periodical titles were selected first of all, as those used most frequently by readers, and the emphasis was laid on the place of the given title within the context of the original collection and its importance for other cultural institutions incl. those affected by floods. In the first period of the programme of flood damage recovery, twenty two titles have been microfilmed, which represent ca 200 000 microfilm fields. Microfilming was made at order by a special commercial firm, while digitization of microfilm copies was made in the National Library's office. Archival and matrix microfilms are kept in a special store room with adjusted microclimate conditions, positive user copies are available in particular institutions. Digitized documents are available for the institutions on CD-R (or DVD) media, the resource data are archived in the National Library through its own Digital Library. With regard to the needs of flooded institutions, it was necessary to complete technical equipment of the Photoduplication Department and the Department of Digitization. Special applications – Kramerius and Memoria – have been developed in order to make the digital documents accessible.

As to restoration of rare and historical documents, it was necessary to find premises suitable for building a new detached restoration office and to purchase basic equipment. It turned out impossible to rent suitable commercial premises with secured services, since the way of funding requested was unacceptable for the National Library, which furthermore, was not able to guarantee continual renting of the rooms. Therefore, it was decided to build the office on the premises of some other institution willing to provide them, or to build it on the library's own premises. At last, a building of KOVO company in the Central Depository of Hostivař was selected, which was out of use. It will be re-built during 2004. Some restoration works will have to be started in the existing offices until the reconstruction is finished.

Hlavním úkolem v této oblasti bylo odstranění rozsáhlých škod způsobených povodní v srpnu 2002, a to zejména na technologických zařízeních a na stavebních konstrukcích a vybavení v podzemí Klementina. Byla dokončena rekonstrukce trafostanice včetně instalace náhradního zdroje elektrické energie a rekonstrukce kotelny. V části podzemí Klementina byly provedeny sanační omítky, v částech, které vykazovaly největší vlhkost, byla provedena oprava podlah a jejich provzdušnění, byly rekonstruovány kanály. Byly provedeny i další nezbytné práce – výměna elektroinstalace, dezinfekce prostor, malování apod.

Současně se podařilo odstranit některé kritické závady hrozící ohrožením života nebo zdraví osob nebo škodami na majetku velkého rozsahu. Byla vyměněna část podlahové krytiny ve skladištích Klementina a střešní krytina nad nejohroženější částí knihovny. Výměna osvětlení v hlavním skladišti byla vzhledem k trvalému nedostatku finančních prostředků provedena formou EPC (financování třetí stranou). Tím byly nejen zásadním způsobem zlepšeny světelné podmínky ve skladišti, ale mělo by tak v budoucnu dojít i k úspoře elektrické energie.

Vzhledem k nedostatku finančních prostředků se nepodařilo opravit plánovanou část obvodového pláště Klementina, takže dluh ze zanedbání údržby pláště se zvýšil na cca 25 mil. Kč.

Po mnohaletém úsilí se podařilo prodat zámek ve Filipově. Naopak ani přes opakované nabídky se nepodařilo prodat zámek v Postoloprtech.

Přesto, že dosud nejsou dořešeny restituční nároky na pozemky v areálu Centrálního depozitáře v Hostivaři, byly realizovány první kroky k dostavbě, a to zpracováním návrhu na úpravu územního plánu hl. m. Prahy.

V souladu s požadavky zřizovatele byly zpracovány investiční záměry na rekonstrukci národní kulturní památky Klementinum a na zakoupení a rekonstrukci Trauttmannsdorfského paláce. Projednání těchto záměrů ve Vládě ČR bylo odloženo na rok 2004.

Estate, Investment and Material Management in 2003

Similarly as in the last year, damage recovery after the flood of August 2002 was the main task for us. Extensive damage was caused mainly to technologies, buildings, and the Klementinum underground equipment. A reconstruction of the transformer was completed, including installation of a standby source of electricity, as well as that of the boiler room. Remedial plasters were put on in a part of the underground, floors were repaired and ventilated in the rooms with the highest humidity, and sewers were reconstructed. Also other necessary works were done, e.g. a change of electricity wiring, disinfection of premises, painting etc. Some damaged parts of the library buildings were on the point of collapse, which might have resulted in danger to life or health of people, or in extensive damage to property. The defects have been successfully repaired – a part of floor covering was changed in the Klementinum stacks as well as roofing over the most endangered part of the library. Since the National Library had not funds enough, electric lights in the main storage areas could have been replaced with new ones, at last, thanks to donations. Besides the improvement in the quality of lighting conditions in the stack, the change will save electric power in the future. For lack of funds we did not manage to do a planned repair of a part of the outer façade of the Klementinum building. This fact increased the library's debt from neglecting the maintenance of the outer façade at ca CZK 25 million. After many years, the library managed to sell a castle in the Filipov village. Unfortunately, the castle in Postoloprty remained in possession of the National Library, despite of repeated offers to sale. First steps were made to complete the Central Depository building in Hostivař. We prepared a project for adapting a territorial plan of the City of Prague, even though restitution claims to grounds of the Central Depository area have not been solved yet. In accordance with requests of the founder, i.e. the Ministry of Culture, we worked out an investment project of the reconstruction of the Klementinum as a national cultural monument, and that of the purchase and reconstruction of the Trauttmansdorf Palace. However, negotiating of these issues was postponed to 2004.